प्रथमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः॥

अग्निर्नः पातु कृत्तिंकाः। नक्षत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्तिं र्श्मयो यस्यं कृतवः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभि-रभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते देधातु। प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभानुः॥१॥

सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेम श्ररदः सवीराः।
रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तात्। विश्वां रूपाणि प्रतिमोदंमाना।
प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्।
सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षेत्रं प्रियमंस्य धामं।
आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजमाने दधातु॥२॥
यत्ते नक्षेत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय रांजन् प्रियतंमं
प्रियाणाम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे
शं चतुंष्पदे। आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां
पतिरिघ्रयानाम्। नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नंः प्रजा रिपिष्नमोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिं णो वृणक्तु। आर्द्रा
नक्षेत्रं जुषता हिवर्नः॥३॥

प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघशर् सन्नुदतामरांतिम्। पुनंनों देव्यदिंतिः स्पृणोतु। पुनंवंसू नः पुन्रेतां यज्ञम्। पुनंनों देवा अभियंन्तु सर्वे। पुनंः पुनर्वो ह्विषां यजामः। पुवा न देव्यदिंतिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवंसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्यंतु पार्थः॥४॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रमभि सम्बंभूव। श्रेष्ठां देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्रयः स्याम। इद १ स्पेभ्यों हविरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः॥५॥ ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः सर्पासो हवमागीमष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं देवीमन् सञ्चरन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सूर्पेभ्यो मधुमज्जहोमि। उपंहूताः पितरो ये मुघास्। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधार्भिर्यज्ञं प्रयेतं जुषन्ताम्॥६॥ ये अंग्निदग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरंः क्षियन्ति। या इश्चं विद्य या ५ उं च न प्रविद्य। मघासुं यज्ञ ६ सुकृतं जुषन्ताम्। गवां पितः फल्गुंनीनामसि त्वम्। तदंर्यमन्वरुणमित्र चारुं। तं त्वां व्यर संनिताररं सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप संविंशेम। येनेमा विश्वा

भुवंनानि सञ्जिता। यस्यं देवा अनु सं यन्ति चेतः॥७॥ अर्यमा राजाऽजरुस्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृषभो रोरवीति। श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनीस्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रमजर् सुवीर्यम्। गोमदर्श्ववदुप सन्नु-देह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनीरा विवेश। भगस्येत्तं प्रसवं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥८॥ आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त १ सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयेच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिंगृभ्णीम एनत्। दातारंमद्य संविता विंदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्। त्वष्टा नक्षंत्रमभ्येति चित्राम्। सुभ संसं युवति । रोचंमानाम्॥९॥

निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या ईश्व। रूपाणि पि १ शन् भवंनानि विश्वा तत्रस्त्वष्टा तदं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नः प्रजां वीरवंती स् सनोतु। गोभिंनी अश्वेः समंनक्त यज्ञम्। वायुर्नक्षंत्रमभ्येति निष्ट्याम्। तिग्मर्श्वं वृष्मो रोरुवाणः। समीरयन् भवंना मात्रिश्वा अप् द्वेषा से नुदतामरांतीः॥१०॥

तन्नो वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नों देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां। दूरम्समच्छत्रं वो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणतां तद्विशांखे। तन्नों देवा अनुमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ॥११॥

विषूंचः शत्रूंनप् बाधंमानौ। अप क्षुधं नुदतामरांतिम्। पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवृतिः स्जोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुं दुहां यजंमानाय यज्ञम्॥१२॥

चित्रभांनुर्यजंमाने दधातु हुविर्नुः पाथुश्चेतों जुषन्ताश्चेतों मदेम् रोचंमानामरांतीर्गोपौ युज्ञम्॥[१]

ऋद्धारमं ह्वीनं स्थेपंन्तः। स्वां जीवेम स्रदः सवीराः। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। स्वां जीवेम स्रदः सवीराः। चित्रं नक्षेत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तिम्त्र एति प्रथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतर्न्तिरेक्षे। इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षेत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये ततारं॥१३॥ तस्मिन्वयम्मृतं दुहांनाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीदुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मध्मद्दृहांना। उरुं कृणोतु यजमानाय लोकम्। मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। परौच्येतु निर्ऋतिः

पराचा। गोभिनिक्षंत्रं पृशुभिः समंक्तम्। अहंभीयाद्यजंमानाय मह्मम्॥१४॥

अहंनीं अद्य संविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्मम्। या दिव्या आपः पर्यंसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांसचीर्याः॥१५॥

यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः श इस्योना भंवन्तु। तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यज्ञंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कृत्यां युव्तयः सुपेशंसः। कुर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् हृविषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु युज्ञम्॥१६॥

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजंयथ्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च् सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीय-मानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। शृण्वन्ति श्रोणाममृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपशृणोमि वाचम्॥१७॥ महीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीमेना हिवं यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। महीं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम्। तच्छ्रोणैतिश्रवं इच्छमाना। पुण्य श्रोकं यजमानाय कृण्वती। अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते युज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवथ्सरीणंममृत स्वस्ति॥१८॥

यज्ञं नेः पान्तु वसंवः पुरस्तांत्। दक्षिणतों ऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिर्घशृष्ट्याऽगन्। क्षुत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षंत्राणा श्रातिभेष्ग्वसिष्ठः। तो देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्रात सहस्रां भेषुजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयंन्तु देवाः॥१९॥

तन्नो नक्षंत्र श्वतिभंषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि। अज एकंपादुदंगात्पुरस्तात्। विश्वां भूतानि प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहदगुन्द्याम्। त स्पूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥२०॥

अहिंर्बुध्नियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ट्रपदासों अभि रंक्षन्ति सर्वे। चत्वार् एकंम्भि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदन्ति। ते बुध्नियं परिषद्य एक्वन्तंः। अहि एक्षिन्ति नर्मसोप्सद्यं। पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ॥२१॥

इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पृशून् रक्षतु रेवतीं नः। गावो नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजमानाय यज्ञम्। तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षत्रर ह्विषा यजन्तौ। मध्वा सम्पृंकौ यजुंषा समक्तौ॥२२॥

यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहो। विश्वंस्य दूताव्मृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्रः हिवषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। निवेशनी यत्तं देवा अदंधुः॥२३॥

तृतार् मह्यं प्रास्चीर्या याँन्तु युज्ञं वाचई स्वस्ति देवा अनुयन्ति सर्वे वाजंबस्त्यौ समंक्तौ देवास्त्रीणि च॥———[२]

नवोनवो भवति जायंमानो यमांदित्या अर्शुमांप्याययंन्ति।

ये विरूपे समनसा संव्ययंन्ती। समानं तन्तुं परितात्ना तैं। विभू प्रभू अनुभू विश्वतों हुवे। ते नो नक्षेत्रे हवमागमितम्। वयं देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नांसो देववींतिं दर्धानाः। अहोरात्रे ह्विषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मान्मिति मुक्त्या गमेम। प्रत्युंवदृश्यायती॥२४॥

व्युच्छन्तीं दुहिता दिवः। अपो मही वृंणुते चक्षुंषा। तमो ज्योतिंष्कृणोति सूनरीं। उदुस्नियाः सचते सूर्यः। सचां उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुंषो व्युषि सूर्यस्य च। सं भक्तेनं गमेमहि। तन्नो नक्षंत्रमर्चिमत्। भानुमक्तेजं उचरंत्। उपंयज्ञमिहागंमत्॥२५॥

प्र नक्षंत्राय देवायं। इन्द्रायेन्दु रे हवामहे। स नेः सिवता संवथ्मिनम्। पृष्टिदां वीरवंत्तमम्। उदुत्यं चित्रम्। अदितिर्न उरुष्यतु महीमू षु मातरम्। इदं विष्णुः प्रतिद्वष्णुः। अग्निर्मूर्धा भुवः। अनुनोऽद्यानुंमित्रिरिन्वदंनुमते त्वम्। हृव्यवाहु र्ष्ट् स्विष्टम्॥२६॥

आ्युत्यंगम्थ्स्वंष्टम्॥______

–[३]

अग्निर्वा अंकामयत। अन्नादो देवाना ईस्यामिति। स एतम्ग्नये कृत्तिंकाभ्यः पुरोडाशंम्ष्टाकंपालं निर्वपत्। ततो वै सौ-ऽन्नादो देवानांमभवत्। अग्निर्वे देवानांमन्नादः। यथां ह् वा अग्निर्देवानांमन्नादः। एव ह् वा एष मंनुष्यांणां भवति। य एतेनं हिवषा यज्ते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽनं जुहोति।

अग्नये स्वाहा कृतिंकाभ्यः स्वाहाँ। अम्बाये स्वाहां दुलाये स्वाहाँ। नित्तत्ये स्वाहाऽभ्रयंन्त्ये स्वाहाँ। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहाँ। चुपुणीकांये स्वाहेतिं॥२७॥

प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत। ता अंस्माथ्सृष्टाः परांचीरायन्। तासा रे रोहिणीम्भ्यंध्यायत्। सोंऽकामयत। उप मा वंर्तेत। समेनया गच्छेयेतिं। स एतं प्रजापंतये रोहिण्ये च्रुं निरंवपत्। ततो वै सा तमुपावंर्तत। समेनयागच्छत। उपं हु वा एंनं प्रियमावंर्तते। सं प्रियणं गच्छते। य एतेनं हुविषा यजते। य उंचैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्ये स्वाहां। रोचंमानाये स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहेतिं॥२८॥ सोमो वा अंकामयत। ओषंधीना र राज्यमभिजंयेयमितिं। स

सोमो वा अंकामयत। ओषंधीना र राज्यम्भिजंयेयमितिं। स एतर सोमांय मृगशीर्षायं श्यामाकं चुरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स ओषंधीना र राज्यम्भ्यंजयत्। समानाना र ह् वै राज्यम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सोमांय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहां। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेति॥२९॥

रुद्रो वा अंकामयत। पृशुमान्थस्यामितिं। स एतः रुद्रायाऽऽर्द्रायै प्रैय्यंङ्गवं चुरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो व स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु व भंवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति।

रुद्राय स्वाहाऽऽर्द्रायै स्वाहाँ। पिन्वंमानायै स्वाहां पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥३०॥

ऋक्षा वा इयमंलोमकांऽऽसीत्। साऽकांमयत। ओषंधीभिर्वनस्पतिंभिः प्रजांयेयेतिं। सैतमदिंत्ये पुनंवस्भयां चरुं निरंवपत्। ततो वा इयमोषंधीभिर्वनस्पतिंभिः प्राजांयत। प्रजांयते ह् वै प्रजयां पृश्भिः। य पृतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अदित्ये स्वाहा पुनंवसुभ्याम्। स्वाहा भूँत्ये स्वाहा प्रजांत्ये स्वाहेतिं॥३१॥

बृह्स्पतिर्वा अंकामयत। ब्रह्मवर्च्सी स्यामितिं। स एतं बृह्स्पतिये तिष्यांय नैवारं चरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स ब्रह्मवर्च्स्यंभवत्। ब्रह्मवर्च्सी हु वै भवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। बृह्स्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्च्साय स्वाहेतिं॥३२॥

देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवाः सूर्पेभ्यं आश्रेषाभ्य आज्यं कर्म्भं निरंवपन्। तानेताभिरेव देवतांभिरुपांनयन्। एताभिर्ह् वै देवतांभिर्द्धिषन्तं भ्रातृंव्यमुपंनयति। य एतेनं ह्विषा यजति। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सूर्पेभ्यः स्वाहांऽऽश्रेषाभ्यः स्वाहां। दन्दशूकेंभ्यः स्वाहेतिं॥३३॥

पितरो वा अंकामयन्त। पितृलोक ऋध्रयामेति। त एतं पितृभ्यों मुघाभ्यः पुरोडाशु षद्भपालं निरंवपन्। ततो वै ते पितृलोक आध्रुवन्। पितृलोके हु वा ऋधोति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पितृभ्यः स्वाहां मुघाभ्यः। स्वाहांऽनुघाभ्यः स्वाहांऽगुदाभ्यः। स्वाहां-ऽरुन्धतीभ्यः स्वाहेतिं॥३४॥

अर्थमा वा अंकामयत। पृशुमान्थस्यामितिं। स एतमंर्थम्णे फल्णुंनीभ्यां चुरुं निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् ह वै भंवति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अर्थम्णे स्वाहा फल्णुंनीभ्या इं स्वाहाँ। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥३५॥

भगो वा अंकामयत। भगी श्रेष्ठी देवाना ईस्यामितिं। स एतं भगाय फल्गुंनीभ्यां चुरुं निरंवपत्। ततो वै स भगी श्रेष्ठी देवानांमभवत्। भगी हु वै श्रेष्ठी संमानानां भवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। भगाय स्वाहा फल्गुंनीभ्या इस्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहेतिं॥३६॥

स्विता वा अंकामयत। श्रन्में देवा दधीरन्। स्विता स्यामिति। स पृतः संवित्रे हस्तांय पुरोडाशं द्वादंशकपालं निरंवपदाशूनां व्रीहीणाम्। ततो वै तस्मै श्रद्देवा अदंधत। स्विताऽभंवत्। श्रद्धवा अंस्मै मनुष्यां दधते। स्विता संमानानां भवति। य पृतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। स्वित्रे स्वाहा हस्तांय। स्वाहां ददते स्वाहां पृण्ते। स्वाहां प्रयच्छंते स्वाहां प्रतिगृभ्णते स्वाहतिं॥३७॥

त्वष्टा वा अंकामयत। चित्रं प्रजां विन्देयेति। स एतं त्वष्ट्रं चित्रायें पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निरंवपत्। ततो वै स चित्रं प्रजामंविन्दत। चित्र १ ह वै प्रजां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। त्वष्ट्रे स्वाहां चित्रायै स्वाहां। चैत्रांय स्वाहां प्रजायै स्वाहेतिं॥३८॥

वायुर्वा अंकामयत। कामचारंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतद्वायवे निष्टांये गृष्ट्ये दुग्धं पयो निरंवपत्। ततो वै स कामचारंमेषु लोकेष्वभ्यंजयत्। कामचारं ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वायवे स्वाहा निष्टांये स्वाहां। कामचारांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥३९॥

इन्द्राग्नी वा अंकामयेताम्। श्रेष्ठमं देवानांम्भिजंयेवेतिं। तावेतिमंन्द्राग्निभ्यां विशांखाभ्यां पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपताम्। ततो वे तौ श्रेष्ठमं देवानांम्भ्यंजयताम्। श्रेष्ठमं हु वे संमानानांम्भि जंयति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्राग्निभ्याङ् स्वाहा विशांखाभ्याङ् स्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४०॥

अथैतत्पौर्णमास्या आज्यं निर्वपति। कामो वै पौर्णमासी। काम आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् स् सकाम उपनमति। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। पौर्णमास्य स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगत्यै स्वाहेति॥४१॥
अग्निः पश्चंदश प्रजापंतिः षोडंश सोम एकांदश रुद्रो दश्केंकांदश बृह्स्पित्र्दशं देवासुरा नवं
पितर एकांदशार्यमा भगो दशं दश सिवता चतुंदिश त्वष्टां वायुरिन्द्राग्नी दशं दशाथैतत्यौर्णमास्या
अष्टौ पश्चंदश॥———[४]

मित्रो वा अंकामयत। मित्रधेयंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतं मित्रायांनूराधेभ्यंश्वरं निरंवपत्। ततो वै स मित्रधेयंमेषु लोकेष्वभ्यंजयत्। मित्रधेय ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। मित्राय स्वाहांऽनूराधेभ्यः स्वाहां। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४२॥

इन्द्रो वा अंकामयत। ज्येष्ठमं देवानांम्भिजंयेय्मिति। स एतिमन्द्रांय ज्येष्ठाये पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपन्महाव्रींहीणाम्। ततो वे स ज्येष्ठमं देवानांम्भ्यंजयत्। ज्येष्ठमं हु वे संमानानांम्भिजंयित। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्रांय स्वाहाँ ज्येष्ठाये स्वाहाँ। ज्येष्ठमांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥४३॥ प्रजापंतिर्वा अंकामयत। मूलं प्रजा विन्देयेति। स एतं प्रजापंतिर्वा अंकामयत। मूलं प्रजा विन्देयेति। स एतं प्रजापंतये मूलांय चुरुं निरंवपत्। ततो वे स मूलं प्रजामंविन्दत। मूलं हु वे प्रजा विन्दते। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहा मूलांय स्वाहाँ। प्रजाये स्वाहेतिं॥४४॥ स्वाहा मूलांय स्वाहाँ। प्रजाये स्वाहेतिं॥४४॥

आपो वा अंकामयन्त। समुद्रं कामम्भिजंयेमेति। ता एतम्झोऽषाढाभ्यंश्चरं निरंवपन्। ततो वै ताः संमुद्रं कामम्भ्यंजयन्। समुद्रः हु वै कामम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अ्द्धः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। समुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहां। अभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥४५॥

विश्वे वै देवा अंकामयन्त। अनुपुज्ययं जंयेमेतिं। त एतं विश्वेंभ्यो देवेभ्योंऽषाढाभ्यंश्चरुं निरंवपन्। ततो वै तेऽनपज्य्यमंजयन्। अनुपुज्य्यः हु वै जंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विश्वेंभ्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। अनुपुज्य्याय स्वाहा जित्ये स्वाहेतिं॥४६॥

ब्रह्म वा अंकामयत। ब्रह्मलोकम्भिजंयेय्मितिं। तदेतं ब्रह्मणे-ऽभिजिते च्रुं निरंवपत्। ततो वै तद्वंह्मलोकम्भ्यंजयत्। ब्रह्मलोक १ ह् वा अभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उ चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। ब्रह्मणे स्वाहांऽभिजिते स्वाहां। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहेतिं॥४७॥

विष्णुर्वा अंकामयत। पुण्युः श्लोकः शृण्वीय। न मां पापी कीर्तिरागंच्छेदितिं। स एतं विष्णंवे श्रोणायैं पुरोडाशंं त्रिकपालं निरंवपत्। ततो वै स पुण्युः श्लोकंमशृणुत। नैनंं पापी कीर्तिरागंच्छत्। पुण्यः ह वै श्लोकः शृणुते। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदे। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां श्रोणायै स्वाहां। श्लोकांय स्वाहां श्रुताय स्वाहेतिं॥४८॥

वसंवो वा अंकामयन्त। अग्रं देवतांनां परीयामेतिं। त एतं वसुभ्यः श्रविष्ठाभ्यः पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निरंवपन्। ततो वै तेऽग्रं देवतांनां पर्यायन्। अग्रं हु वै संमानानां पर्येति। य एतेनं हुविषा यज्तेत। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वसुभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहाँ। अग्रांय स्वाहा परींत्यै स्वाहेतिं॥४९॥

इन्द्रो वा अंकामयत। दृढोऽशिंथिलः स्यामितिं। स एतं वर्रुणाय श्वतिभेषजे भेषजेभ्यः पुरोडाशं दशंकपालं निर्रवपत्कृष्णानां व्रीहीणाम्। ततो वे स दृढोऽशिंथिलो-ऽभवत्। दृढो हु वा अशिंथिलो भवति। य पृतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वर्रुणाय स्वाहां श्वतिभेषजे स्वाहां। भेषजेभ्यः स्वाहेतिं॥५०॥

अजो वा एकंपादकामयत। तेजस्वी ब्रंह्मवर्च्सी स्यामितिं। स एतम्जायैकंपदे प्रोष्ठपदेभ्यंश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स तेजस्वी ब्रंह्मवर्च्स्यंभवत्। तेजस्वी हु वै ब्रंह्मवर्च्सी भंवति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अजायैकंपदे स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। तेजसे स्वाहां ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेतिं॥५१॥ अहिर्वे बुध्नियोंऽकामयत। इमां प्रतिष्ठां विन्देयेतिं। स एतमहंये बुध्नियांय प्रोष्ठपदेभ्यः पुरोडाशं भूमिंकपालं निरंवपत्। ततो वे स इमां प्रतिष्ठामंविन्दत। इमा॰ हु वे प्रतिष्ठां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अहंये बुध्नियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठाये स्वाहेतिं॥५२॥

पूषा वा अंकामयत। पृशुमान्थस्यामितिं। स एतं पूष्णे रेवत्यैं चुरुं निरंवपत्। ततो वे स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु वे भंवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पूष्णे स्वाहां रेवत्यै स्वाहां। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥५३॥

अश्विनौ वा अंकामयेताम्। श्रोत्रस्विनावबंधिरौ स्यावेति। तावेतमृश्विभ्यांमश्वयुग्भ्यां पुरोडाशं द्विकपालं निरंवपताम्। ततो वे तौ श्रोत्रस्विनावबंधिरावभवताम्। श्रोत्रस्वी हु वा अबंधिरो भवति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अश्विभ्याङ् स्वाहांऽश्वयुग्भ्याङ् स्वाहां। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्यै स्वाहेति॥५४॥

यमो वा अंकामयत। पितृणाः राज्यम्भिजंयेय्मितिं। स एतं यमायांपभरंणीभ्यश्चरं निरंपवत्। ततो वै स पितृणाः राज्यमभ्यंजयत्। समानानाः हु वै राज्यम्भि जंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। यमाय स्वाहांऽपभरंणीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै

स्वाहेतिं॥५५॥

अथैतदमावास्याया आज्यं निर्वपति। कामो वा अमावास्याँ। काम आज्यम्। कामेनेव काम समर्धयति। क्षिप्रमेन ध सकाम् उपनमति। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। अमावास्यांयै स्वाहा कामांय स्वाहाऽऽगंत्यै स्वाहेतिं॥५६॥ मित्र इन्द्रंः प्रजापंतिर्दशं दशापु एकांदश् विश्वे ब्रह्म दशंदश् विष्णुस्वयोदश् वसंव इन्द्रोऽजोऽहिर्वे बुध्रियंः पूषाऽश्विनौ यमो दर्श दृशाथैतदंमावास्यांया अष्टौ पश्चंदश॥--चन्द्रमा वा अंकामयत। अहोरात्रानंधमासान्मासानृतून्थ्सं-वथ्सरमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य सलोकतांमाप्रुयामितिं। स एतं चुन्द्रमंसे प्रतीदृश्यांयै पुरोडाशं पश्चंदशकपालं निरंवपत्। ततो वै सोऽहोरात्रानंधमासान्मासांनृतून्थ्संवथ्सर-मार्खा। चन्द्रमंसः सार्युज्यः सलोकर्तामाप्नोत्। अहोरात्रान् ह वा अर्धमासान्मासानृतून्थ्संवथ्सरमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य ९ सलोकतांमाप्रोति। य एतेनं हविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। चन्द्रमंसे स्वाहाँ प्रतीदृश्यांयै स्वाहाँ। अहोरात्रेभ्यः स्वाहाँ ऽर्धमासेभ्यः स्वाहाँ। मासेँभ्यः स्वाहर्तुभ्यः स्वाहाँ। सुंवृथ्सराय स्वाहेतिं॥५७॥ अहोरात्रे वा अंकामयेताम्। अत्यंहोरात्रे मुंच्येवहि। न नांवहोरात्रे आंप्रुयातामितिं। ते एतमहोरात्राभ्यां चरुं निरंवपताम्। द्वयानां व्रीहीणाम्। शुक्कानां च कृष्णानां च। स्वात्योर्दुग्धे। श्वेतायै च कृष्णायै च। ततो वै ते अत्यंहोरात्रे अंमुच्येते। नैनं अहोरात्रे आंप्नुताम्। अति ह् वा अंहोरात्रे मुंच्यते। नैनंमहोरात्रे आंप्नुतः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अह्ने स्वाहा रात्रिये स्वाहाँ। अतिमुक्तये स्वाहेतिं॥५८॥

उषा वा अंकामयत। प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगां स्यामितिं। सैतमुषसं चुरुं निरंवपत्। ततो वै सा प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगांऽभवत्। प्रियो हु वै संमानाना र् सुभगों भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। उषसे स्वाहा व्यंष्ट्रये स्वाहां। व्यूष्ट्रये स्वाहां व्युच्छन्त्ये स्वाहां। व्यंष्टाये स्वाहेतिं॥५९॥

अथैतस्मै नक्षंत्राय चुरुं निर्वपित। यथा त्वं देवानामिसं। एवम्हं मंनुष्यांणां भूयासमिति। यथां हु वा एतद्देवानांम्। एव॰ हु वा एष मंनुष्यांणां भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। नक्षंत्राय स्वाहोदेष्यते स्वाहां। उद्यते स्वाहोदिताय स्वाहां। हरसे स्वाहा भरसे स्वाहां। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहां। तपंसे स्वाहां ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेतिं॥६०॥

सूर्यो वा अंकामयत। नक्षंत्राणां प्रतिष्ठा स्यामिति। स एतः सूर्याय नक्षंत्रभ्यश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स नक्षंत्राणां प्रतिष्ठा-ऽभंवत्। प्रतिष्ठा हु वै संमानानां भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सूर्याय स्वाहा नक्षंत्रेभ्यः स्वाहाँ। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६१॥

अथैतमिदंत्यै च्रुं निर्वपिति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रति तिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। अदित्यै स्वाहाँ प्रतिष्ठायै स्वाहेति॥६२॥

अथैतं विष्णंवे च्रुं निर्वपिति। युज्ञो वै विष्णुंः। युज्ञ एवान्तृतः प्रति तिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां युज्ञाय स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६३॥

चन्द्रमाः पश्चंदशाहोरात्रे सप्तदंशोषा एकांद्रशाथैतस्मै नक्षंत्राय त्रयोंदश् सूर्यो दशाथैतमदिंत्यै पश्चाथैतं विष्णेवे षद्ध्सप्त (स्विताऽऽशूनां ब्रीहीणामिन्द्रों महाब्रीहीणामिन्द्रेः कृष्णानां ब्रीहीणामंहोरात्रे द्वयानां ब्रीहीणाम्। पितरः पद्वंपालर सविता द्वादंशकपालमिन्द्राग्नी एकांदशकपालमिन्द्र एकांदशकपालमिन्द्रो दशंकपालं विष्णुंश्चिकपालमिहुर्भूमिकपालमृश्चिनौं द्विकपालं चन्द्रमाः पश्चंदशकपालमृश्चिस्त्वष्टा वसंवोऽष्टाकंपालमृन्यत्रं चुरुम्। रुद्रौंऽर्यमा पूषा पंशुमान्थ्स्यार् सोमों रुद्रो बृहुस्पितः पर्यसि वायुः पयः सोमों वायुरिन्द्राग्नी मित्र इन्द्र आपो ब्रह्मं युमोंऽभिजित्यै त्वष्टां प्रजापंतिः प्रजायं पौर्णमास्या अमावास्याया अगत्यै विश्वे जित्यां अश्विनौ श्रुत्यें। ब्रह्म तदेतं विष्णुः स एतं वायुः स एतदापुस्ताः। पितरो विश्वे वसंवोऽकामयन्त मेति त एतन्निरंवपन्। आपोऽकामयन्त मेति ता एतन्निरंवपन्। इन्द्राग्नी अश्विनांवकामयेतां वेति तावेतन्निरंवपताम्। अहोरात्रे वा अंकामयेतामिति ते एतन्निरंवपताम्। अन्यत्रांकामयतेति स एतन्निरंवपत्। इन्द्राग्नी श्रैष्ठ्यमिन्द्रो इढः। अहिः सूर्योऽदित्यै विष्णंव प्रतिष्ठायै। सोमों युमः संमानानांम्। अग्निनौ रीरिषदन्यत्रं रीरिषः॥)॥

20 प्रथमः प्रश्नः

अग्निर्न्स्तन्नों वायुरिहिंबुंभ्रियं ऋक्षा वा इयमथैतत्पौंर्णमास्या अजो वा एकंपाथ्सूर्यिस्निषंष्टिः॥६३॥ अग्निर्नः पातु प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/